

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ 2024**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Θέμα Α

A.1.

Ο καθηγητής εγκληματολογίας Γιάννης Πανούσης αναφέρεται στο φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας. Αρχικά, επικαλείται διάφορα στατιστικά στοιχεία που, αφενός δείχνουν το μέγεθος του προβλήματος, αφετέρου κατατάσσουν την Ελλάδα χαμηλότερα σε σχέση με την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν την αύξηση της τέλεσης σοβαρότερων αδικημάτων, αλλά και τη σκληρότητα των εφήβων σε αυτά. Τέλος, υποστηρίζει ότι η όξυνση αυτή οφείλεται στην αναζήτηση, από τη μεριά των εφήβων, χρημάτων, σεξ και περιπέτειας, ενώ οι παραβάτες δεν προέρχονται από προβληματικές οικογένειες.

(80 λέξεις)

Θέμα Β

B.1.

1. α
2. γ
3. β
4. γ
5. β

B.2.

Το **Κείμενο 1** αναφέρεται στο φαινόμενο της νεανικής παραβατικότητας και στα αίτια που το προκαλούν. Η αρθρογράφος προβάλλει ορισμένα παραδείγματα νεανικής βίας και παραβατικότητας σε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας για να αναδείξει ότι δεν πρόκειται για περιστασιακές καταστάσεις. Ταυτόχρονα, επικαλείται τις γνώμες δύο επιστημόνων, προκειμένου, αφενός να αναδειχθούν τα αίτια, αλλά και το μέγεθος του σύγχρονου αυτού προβλήματος και αφετέρου να προσδώσει κύρος στα λεγόμενά της.

Τα στοιχεία του πίνακα (**Κείμενο 2**) έρχονται να επιβεβαιώσουν τα παραπάνω. Εκατοντάδες περιστατικά έχουν καταγραφεί μόνο για το μήνα Σεπτέμβριο του προηγούμενου έτους. Στον πίνακα παρουσιάζονται μεν

υψηλά ποσοστά σχετικά με παραβιάσεις του Κ.Ο.Κ, αλλά ταυτόχρονα καταγράφονται και ανησυχητικά δείγματα πιο επικίνδυνων χαρακτηριστικών παραβατικής συμπεριφοράς. Αποτυπώνονται στοιχεία για βιασμούς ανηλίκων, κατοχή όπλων, αλλά και σύσταση εγκληματικών οργανώσεων σε ποσοστό που προσεγγίζει το 4% του συνόλου των συλλήψεων ανηλίκων που έγιναν.

Αν και το θέμα των δύο κειμένων είναι το ίδιο, η στόχευσή τους είναι διαφορετική. Στο **Κείμενο 1** η αρθρογράφος επικαλείται τη γνώμη δύο σχετικών με το θέμα επιστημόνων, προκειμένου να αναδείξει τα αίτια της νεανικής βίας και παραβατικότητας. Αντίθετα, στο **Κείμενο 2** (πίνακας) αξιοποιούνται διάφορα στατιστικά στοιχεία για να προβληθεί το μέγεθος της αύξησής της, καθώς και οι τομείς στους οποίους εκδηλώνεται.

Β.3.α. Ο συντάκτης του κειμένου εκφράζει **πιθανότητα** (εκφράζεται από τον πομπό η πιθανότητα να ισχύει αυτό που ισχυρίζεται, δηλαδή να είναι μεγαλύτερος ο αριθμός των περιστατικών νεανικής βίας και παραβατικότητας). Κατά τη μετατροπή σε **βεβαιότητα** έχουμε τις ακόλουθες επιλογές:

- ✓ «ο αριθμός **είναι** πολύ μεγαλύτερος. Βλέπουμε μόνο την κορυφή του παγόβουνου...». (**απλή Οριστική**)
- ✓ «ο αριθμός **σίγουρα** είναι πολύ μεγαλύτερος. Βλέπουμε μόνο την κορυφή του παγόβουνου...». (**επίρρηση που δηλώνει βεβαιότητα**)

β. Πρόθεση του πομπού είναι να **πληροφορήσει** και να **προβληματίσει**. Μέσω της παράθεσης ενός **στατιστικού στοιχείου**, επιχειρείται η **πληροφόρηση** σχετικά με το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των περιστατικών νεανικής παραβατικότητας στο παρελθόν αφορούσαν παραβάσεις του Κ.Ο.Κ. Η χρήση της **αναφορικής λειτουργίας της γλώσσας** και η **μαρτυρία ενός ειδικού** επί του θέματος προσδίδουν στο απόσπασμα επίσημο χαρακτήρα. Με το **ασύνδετο σχήμα** στο τέλος της παραγράφου ο πομπός κάνει το ύφος **κατανοητό** και επιδιώκεται η δημιουργία έντασης, κάνοντάς το **άμεσο** και **παραστατικό**, με αποτέλεσμα να **προβληματίσει** τον δέκτη. Ο **προβληματισμός** του αναγνώστη επιτυγχάνεται, επίσης, με την **αντίθεση** με την οποία ολοκληρώνεται η παράγραφος σχετικά με τις μορφές που έχει πάρει η σύγχρονη νεανική παραβατικότητα.

Θέμα Γ

Ο διευθυντής του σχολείου στο **Κείμενο 3** θεωρεί πως οι μαθητές, ως έφηβοι, είναι εκ φύσεως παρορμητικοί, ανυπότακτοι και αντιδραστικοί σε κάθε μορφής εξουσίας και ζωνιοί. Ταυτόχρονα, υποστηρίζει πως η επιρροή που ασκεί πάνω τους το περιβάλλον είναι καταλυτική. Με τη χρήση του σχήματος της **παρομοίωσης** ο Διευθυντής παρουσιάζει τους μαθητές του συγκεκριμένου Γυμνασίου αρρένων ότι «είναι σαν τα αγρίμια», δείχνοντας με τον τρόπο αυτό το πόσο ζωνιοί ήταν. Οι έφηβοι αυτοί «αγαπούν... πάνω απ' όλα την ελευθερία τους, τα όπλα, τα τσακώματα, το κυνήγι στα βουνά». Με το **ασύνδετο σχήμα**, δηλαδή, αναδεικνύεται το γεγονός ότι οι νέοι, ειδικά σε αυτή την ηλικία, είναι ανυπότακτοι και ότι τα ενδιαφέροντά τους σχετίζονται με οτιδήποτε αφορά το απαγορευμένο, το μη επιτρεπτό. Οι έφηβοι, σύμφωνα με τον Διευθυντή του σχολείου αντιδρούν σε οτιδήποτε έχει να κάνει με την εξουσία και την απροθυμία τους να υπακούν οποιονδήποτε φορέα της. Γι' αυτό και επικαλείται τη μαρτυρία (**μεταφορά**) ενός παλιού μαθητή τους που φωναχτά αναρωτιόταν «Βαστά τ' αγρίμι μέσα στο κλουβί;»

Κατά τη γνώμη μου, το κοινωνικός περιβάλλον παίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς των εφήβων. Τα ερεθίσματα που δέχεται ένας νέος σε μία τέτοια κρίσιμη περίοδο καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό και τη μελλοντική του πορεία.

(201 λέξεις)

Θέμα Δ

Δ.1.

Τίτλος: Η βία στους εφήβους «χτυπάει κόκκινα»!

Ενδεικτικός πρόλογος

Τα περιστατικά βίας, αλλά και παραβατικότητας στους εφήβους έχουν γίνει καθημερινότητα. Μόλις πριν λίγες ημέρες, έγινα αυτόπτης μάρτυρας ενός συμβάντος ανάλογου με εκείνων που περιγράφει η δημοσιογράφος Ιωάννα Φωτιάδη σε ένα άρθρο της, με τίτλο «Η σημερινή γενιά παίζει εκτός ορίων». Πολλά μπορεί να πει κανείς για τα αίτια μία τέτοιας συμπεριφοράς. Ταυτόχρονα, απασχολεί πολύ κόσμο το πώς μπορεί το σχολείο να συμβάλει στην αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων.

1^ο ζητούμενο: Να αναφέρετε τα αίτια που γεννούν τη σύγχρονη βία και παραβατικότητα, ιδιαίτερα στους εφήβους

Αίτια που εντοπίζονται στο Κείμενο 1	Αίτια που μπορεί να σκεφτεί ο/η υποψήφιος/α
✓ Η προβολή της βίας από το διαδίκτυο και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και ταυτόχρονα η επιθυμία των εφήβων για αυτοπροβολή. Δε διστάζουν να προβάλλουν τις βίαιες πράξεις απέναντι στα θύματά τους. ✓ Η κρίση των ηθικών αξιών στη σύγχρονη εποχή. Οι έφηβοι δε νιώθουν κανέναν οίκτο, καμία ειλικρινή αγάπη απέναντι σε εκείνους στους οποίους ασκούν βία. ✓ Οι συγκινήσεις που επιθυμούν να βιώσουν, αντιμετωπίζοντας με αυτό τον τρόπο τη βία. ✓ Η αντίδραση στις αξίες της μεσαίας τάξης. ✓ Η δυσκολία που αντιμετωπίζουν στην κοινωνικοποίησή τους.	✓ Οι δύσκολες συνθήκες ζωής στα αστικά κέντρα., με τους εντατικούς ρυθμούς, αλλά και την αποξένωση που βιώνουν οι άνθρωποι σήμερα. ✓ Η ανεργία που αυξάνεται, η φτώχεια που εντείνεται και οι κοινωνικές ανισότητες που διευρύνονται. ✓ Ο φανατισμός που κατακλύζει τις σχέσεις, ιδιαίτερα των εφήβων. ✓ Οι προβληματικές καταστάσεις που χαρακτηρίζουν αρκετές από τις σύγχρονες οικογένειες. ✓ Η δυσλειτουργία και η υποβάθμιση του σχολείου, στοιχείο που το βιώνουν οι νέοι σήμερα.

2^ο ζητούμενο: Πώς, κατά τη γνώμη σας, μπορεί να συμβάλει το σχολείο στην αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής;

- ✓ Να καλλιεργείται η αγάπη για τον συνάνθρωπο σε κάθε δραστηριότητα και με κάθε αφορμή.
- ✓ Να αναβαθμιστούν οι ανθρωπιστικές επιστήμες, μέσω των οποίων μπορούν οι σύγχρονοι νέοι να κατανοήσουν καλύτερα τη σημασία του ανθρωπισμού, των αξιών και των ιδανικών που θα πρέπει να χαρακτηρίζουν την καθημερινότητα των νέων.
- ✓ Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εντάξουν ως οργανικό στοιχείο στη διδασκαλία τους τον διάλογο. Να γίνει συνείδηση στους σύγχρονους

νέους ότι αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να επιλύουν τα προβλήματα και τις αντιθέσεις τους.

- ✓ Να παροτρύνονται τα παιδιά στην ενασχόληση με δημιουργικές δραστηριότητες. Μέσω διαφόρων προγραμμάτων, εκπαιδευτικών εκδρομών, το σχολείο μπορεί και πρέπει να φέρει τους εφήβους σε επαφή με το θέατρο, την Τέχνη, τον πολιτισμό.
- ✓ Όλοι οι εμπλεκόμενοι με την εκπαιδευτική διαδικασία χρειάζεται να προσφέρουν αγάπη, κατανόηση και υποστήριξη στα παιδιά.

Ενδεικτικός Επίλογος

Τα γεγονότα που βλέπουν το φως της δημοσιότητας καθημερινά πρέπει να μας προβληματίσουν όλους. Αποτελούν αντανάκλαση των αξιών που καλλιεργούνται σήμερα από το ίδιο το σύστημα. Οι διαπιστώσεις, όμως, δεν αρκούν. Απαιτείται σήμερα να παρθούν μέτρα για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Και εμείς οι νέοι πρέπει και μπορούμε να αντιστρέψουμε αυτή την κατάσταση. Και θα το κάνουμε!

Επιμέλεια: Βασίλης Βούλγαρης, Φιλολόγος